

ÚSTAV ZDRAVOTNICKÝCH INFORMACÍ A STATISTIKY ČR

METODICKÁ PŘÍRUČKA NÁRODNÍHO REGISTRU LÉČBY UŽIVATELŮ DROG

2015

Obsah

Úvod	2
Základní pojmy	3
Uživatel drog žádající o léčbu	3
Droga.....	3
Léčba uživatele drog	3
Počátek léčby	4
Ukončení léčby	4
Léčebná epizoda.....	4
Hlásicí zařízení.....	4
Proces hlášení	5
Jakého klienta hlásit	5
Kdy a jak hlásit zahájení léčebné epizody (kromě substituční léčby)	5
Kdy a jak hlásit zahájení substituční léčby	5
Kdy a jak hlásit ukončení léčebné epizody	5
Položky hlášení	6
Osobní údaje klienta.....	6
Charakter kontaktu	7
Sociodemografické údaje	8
Užívání drog.....	10
Testování na HIV a virové hepatitidy (zvláště pro HIV, VHA, VHB, VHC)	14
Hlášení substituční léčby.....	16
Ukončení léčby uživatelů návykových látek.....	17
Údaje zjišťované při ukončení substituční léčby i ostatních léčeb.....	18

Úvod

Národní registr léčby uživatelů drog (NRLUD) je registrem zaměřeným na shromažďování údajů o pacientech ve specializovaných službách pro osoby s poruchou spojenou s užíváním návykových látek, a to ve všech typech péče zahrnující poradenské, léčebné a resocializační programy pro uživatele drog. NRLUD poskytuje souhrnné údaje pro statistické přehledy jak na národní, tak i mezinárodní úrovni, dále pro epidemiologické studie a zdravotnický výzkum. Indikátor žádosti o léčbu (The Treatment demand indicator „TDI“) je jedním z pěti klíčových indikátorů drogové epidemiologie stanovených Evropským monitorovacím centrem pro drogy a drogovou závislost (dále jen „EMCDDA“), jejichž sběr je členským státům EU uložen v článku 5 Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1920/2006 ze dne 12. prosince 2006. Sledování žádosti o léčbu je součástí Drogového informačního systému, jehož realizaci předpokládá řada usnesení vlády k národním strategiím protidrogové politiky a jejich akčním plánům, aktuálně k Národní strategii protidrogové politiky na období 2010–2018. Léčba spolu se sociální reintegrací a harm reduction, patří mezi základní pilíře české protidrogové strategie. Bez možnosti sledování vývoje v poskytování léčby a specializovaných služeb uživatelům drog nelze vývoj v těchto oblastech protidrogové politiky sledovat, hodnotit, plánovat a koordinovat.

NRLUD je dle zákona č. 372/2011 Sb. o zdravotních službách a podmínkách jejich poskytování součástí Národního zdravotnického informačního systému veřejné správy, určený zejména ke zpracování údajů o zdravotním stavu obyvatelstva, o činnosti poskytovatelů, o rozsahu a kvalitě poskytovaných zdravotních služeb, pro řízení zdravotnictví a tvorbu zdravotní politiky. Údaje do NRLUD předávají podle výše citovaného zákona § 70 odstavec (4) písmeno f) kromě zdravotnických zařízení též zařízení poskytující služby sociální prevence a programy sociálního poradenství poskytované podle zákona upravujícího poskytování sociálních služeb, jejichž cílovou skupinou jsou osoby ohrožené závislostí nebo závislé na návykových látkách.

Do NRLUD jsou hlášeny údaje o všech léčených pacientech/klientech při vstupu do léčby (léčebné epizody) programu a také při jejím ukončení.

Základní pojmy

Uživatel drog žádající o léčbu

Uživatel drog žádající o léčbu je každá osoba, která v souvislosti s užíváním drogy osobně navštíví kterékoliv zařízení poskytující zdravotnické a/nebo sociální služby (dále jen zařízení) a u které je zahájena léčba (viz dále definice léčby).

Jako léčení uživatelé drog by neměly být vykazovány osoby:

- ▶ které byly se zařízením pouze v telefonickém kontaktu,
- ▶ rodiče a přátelé uživatele drog, kteří s pracovníkem zařízení konzultovali problém v zastoupení osoby, která potřebuje pomoc,
- ▶ které žádají pouze materiální pomoc nebo sociální pomoc nebo asistenci v podobě např. praní prádla, poskytnutí teplého jídla a pití apod.,
- ▶ které odmítnou uvést jakékoliv informace o své osobě, užívané droze a odmítnou navrženou léčbu,
- ▶ které využívají prosté výměny stříkaček a jehel v rámci výměnného programu bez poradenství nebo léčby.

Droga

Za drogu je pro účely NRLUD považována psychoaktivní látka užívaná bez předpisu, indikace či pokynu zdravotnického pracovníka k ovlivnění nebo změně některé funkce organismu. Jako základní drogu nelze uvést léky užívané při léčbě, řádně, v léčebném kontextu. Jako základní drogu lze uvést léky zneužívané.

Jako základní drogu lze uvést i alkohol a tabák (viz seznam v kapitole *Užívání drog*).

Léčba uživatele drog

Léčba uživatele drog je aktivita/soubor aktivit vykonávaných vůči osobě potýkající se s problémy v souvislosti s užíváním drogy a zaměřená na řešení, zlepšení nebo eliminaci těchto problémů; jedná se o psychologickou, zdravotní či sociální péči. Léčba zejména zahrnuje:

- ▶ intervence směrem ke snížení rizik při užívání drog
- ▶ detoxifikaci
- ▶ abstinčně orientovanou léčbu
- ▶ programy typu terapeutických komunit
- ▶ programy v kontextu následné péče a doléčování
- ▶ programy substituční léčby
- ▶ nezdravotnické i zdravotnické intervence a programy s psychosociálním poradenstvím a podporou ke změně postojů k užívání drog, vzorců užívání drog, redukci užívání drog, prevenci relapsu apod.

Za léčbu není považován/o:

- ▶ pouhé poskytování sociálních služeb (např. osobní hygiena, jídlo, praní prádla apod.), pokud není spojeno s poradenstvím,
- ▶ prostá výměna stříkaček a jehel bez poradenství,
- ▶ telefonický nebo písemný kontakt s klientem,
- ▶ kontakt pouze s rodinnými příslušníky nebo blízkými klienta,
- ▶ řešení problémů klienta nesouvisejících s užíváním drogy,
- ▶ řešení výhradně komorbidit spojené s užíváním drog (např. řešení pouze somatických komplikací, léčba virové hepatitidy, akutní péče při intoxikaci apod.),
- ▶ kontakt, při kterém užívání drogy není hlavním důvodem pro vyhledání péče

Počátek léčby

Za počátek léčby je považován počáteční osobní kontakt mezi klientem a zařízením, během kterého je možno klienta identifikovat, diagnostikovat, zhodnotit klientovy charakteristiky a potřeby související s drogou a během kterého je případně formálně uzavírán terapeutický kontrakt. V praxi jde o první až třetí kontakt s klientem.

Ukončení léčby

Léčba je považována za ukončenou tehdy, pokud je vysloven její formální závěr (se souhlasem klienta či bez tohoto souhlasu) nebo pokud klient přestane zařízení navštěvovat či zemře (viz. kapitola *Hlášení o ukončení – důvody ukončení*).

Léčebná epizoda

Léčebnou epizodou se rozumí období mezi počátkem léčby a jejím ukončením. Zařízení hlásí zahájení každé léčebné epizody.

Hlásící zařízení

Zařízením hlásícím do registru je jakékoliv zařízení, které poskytuje zdravotní, poradenské, sociální služby osobám, které mají problém s užíváním drog. Tato centra mohou mít nejrůznější charakter a strukturu – zdravotnická i nezdravotnická, státní i nestátní, veřejná či soukromá, ambulantní, lůžková, specializovaná či všeobecná. Patří k nim i detoxifikační jednotky, ambulantní zařízení, centra poskytující substituční léčbu, terapeutické komunity, kontaktní a poradenská centra, terénní programy, krizová centra, centra poskytující specializované služby v oblasti zdravotní a sociální péče uživatelům drog, věznice, kde jsou poskytovány specializované služby uživatelům drog apod. Zařízení se člení na nízkoprahová, ambulantní, lůžková a věznice.

Proces hlášení

Jakého klienta hlásit

Zařízení hlásí každého klienta, u něhož zahajuje léčbu nebo poskytování specializované služby (léčebnou epizodu). Mezi všechny klienty, které zařízení hlásí, jsou zařazeny jednak osoby nově léčené, tj. ty, které doposud nebyly pro problémy související s drogami léčeny v daném zařízení ani kdekoli jinde, dále také osoby, které jsou v současnosti léčeny v jiném zařízení, a také dříve léčení klienti, kterým byla v minulosti specializovaná služba poskytnuta a ukončena v tomto či jiném zařízení.

Kdy a jak hlásit zahájení léčebné epizody (kromě substituční léčby)

Pokud zařízení používá pro hlášení elektronický formulář v aplikaci NRLUD, je hlášení provedeno v okamžiku, kdy jsou dostupné údaje potřebné pro hlášení, nejpozději do 14 dní.

Používá-li zařízení vlastní aplikaci na sběr údajů o klientech (např. UniData, nemocniční informační systém, software pro ambulantní praxi, atd.), je hlášení možné v dávce – souboru klientů exportovaných z vlastní aplikace na základě algoritmu splňujících definice a procesy hlášení registru a v datové struktuře předepsané správcem registru. Pro tyto účely dá správce registru k dispozici datový standard. Dávkový přenos probíhá ve čtvrtletních intervalech v prvních 14 dnech následujícího měsíce.

Ve výjimečných případech zařízení podává hlášení v listinné podobě. Používá-li zařízení papírové hlášení, je formulář vyplněn v okamžiku, kdy jsou dostupné údaje potřebné pro hlášení, nejpozději do 14 dní. Pro sběr vyplněných papírových formulářů budou správcem registru určeny pověřené osoby místně příslušné KHS a sběr bude prováděn v určených intervalech, nejméně však ve čtvrtletních intervalech na začátku následujícího měsíce.

Pro hlášení klientů v substituční léčbě platí zvláštní pravidla. Hlášení klienta substituční léčby je možno provádět pouze na elektronickém formuláři v aplikaci NRLUD po předchozím ověření, zda klient se v registru již nenachází, na základě RČ.

Elektronický formulář, vzor papírového formuláře nebo dávkový import dat jsou dostupné na internetové stránce registru: <http://www.uzis.cz/registry/narodni-zdravotni-registry/nr-lecby-uzivatelu-drog>.

Kdy a jak hlásit zahájení substituční léčby

Pro hlášení pacientů v substituční léčbě slouží pouze elektronický formulář v aplikaci NRLUD. Lékař poskytující substituční léčbu je povinen ověřit si před zahájením léčby, zda pacientovi již není poskytována substituční terapie v jiném zdravotnickém zařízení. Tím by se mělo zabránit vícenásobné preskripci a úniku substitučních látek na nelegální trh. Teprve pokud pacient nemá v registru evidovanou léčbu, může lékař pokračovat a vkládat potřebné údaje. Pokud pacient má v registru evidovanou léčbu, musí se lékař spojit se zařízením, které má pacienta v péči a domluvit se s ním na dalším postupu (tzn. na tom, který z lékařů bude mít daného pacienta v péči).

Kdy a jak hlásit ukončení léčebné epizody

Zařízení hlásí ukončení léčby nebo ukončení poskytování specializované služby klientovi, je-li ukončení z charakteru léčby a poskytované služby zřejmé.

Hlášení proběhne bezprostředně (zejména u substituční léčby), nejpozději do 14 dní od ukončení léčby, používá-li zařízení elektronický formulář v aplikaci NRLUD nebo dávkově v papírové nebo elektronické formě obdobně jako při hlášení začátku léčby.

Za účelem aktualizace dat v registru bude zařízení dvakrát ročně upozorněno na léčebné epizody, které nebyly ukončeny po 6 měsících od jejich zahájení.

Položky hlášení

Povinné položky jsou červeně, nepovinné černě, zeleně jsou metodické poznámky.

Osobní údaje klienta

Iniciály klienta (první 3 písmena prvního křestního jména); povinná položka

Pohlaví – muž, žena, neudáno, nelze specifikovat; u klientů substituční léčby se generuje z rodného čísla; povinná položka

Datum narození ve formátu DD/MM/RRRR - u klientů substituční léčby se generuje z rodného čísla; povinná položka

Obec narození – jednotný číselník obcí; povinná položka

Z těchto položek se vygeneruje **jednoznačný identifikátor klienta**. Po prvním uložení není možné tato data již měnit, leda stornovat celý záznam.

Obec (trvalého) bydliště – jednotný číselník obcí; povinná položka

Národnost [výběr jedné z možností]

- nezjištěna
- česká
- slovenská
- moravská
- slezská
- maďarská
- romská
- polská
- německá
- jiná

Země [výběr jedné z možností] – číselník států

Rodinný stav [výběr jedné z možností]

- nezjištěno
- svobodný/á
- ženatý, vdaná
- rozvedený/á
- ovdovělý/á
- druh/družka

Kód klienta v zařízení

Poznámka

Charakter kontaktu

Datum zahájení léčby [datum ve formátu DD/MM/RRRR]; povinná položka

Byl klient již dříve léčen [výběr jedné z možností]; povinná položka

- ne, nikde neléčen
- ano, v tomto L/K centru
- ano, v jiném L/K centru
- neznámo

Variantu „**Ne, nikde neléčen**“ zařízení zvolí, pokud je zřejmé, že započatá léčba je klientovou léčbou první v jeho životě. „**Ano, v tomto L/K centru**“ nebo „**Ano, v jiném L/K centru**“ bude zaškrtnuto tehdy, pokud z dokumentace či výpovědi klienta vyplývá, že byl již ve svém životě léčen a přichází opakovaně.

Klient přichází na doporučení (je odeslán z) [výběr jedné z možností]; povinná položka

- sám
- rodiny či blízkých osob
- adiktologické služby
- praktického lékaře
- ostatních sociálních služeb
- ostatních zdravotnických služeb
- vzdělávacího zařízení/programu
- soudu
- policie
- probační a mediační služby ČR (PMS)
- ostatní
- neznámo

Cílem této proměnné je pochopit míru zapojení dalších adiktologických zařízení a programů, zdravotních, sociálních služeb a jiných institucí, které doporučují léčbu nebo odesílají klienta/pacienta do léčby. Údaje o tom, kdo doporučil léčbu, jsou také důležité k odhadu míry nucené či soudně nařízené léčby. "Zdrojem doporučení" je zařízení/program/instituce, která měla největší vliv na to, že klient zahajuje léčbu.

Sociodemografické údaje

Charakter bydlení (kde) [výběr jedné z možností]; povinná položka

- stálé bydlení
- střídavé bydlení
- ve vězení/v detenci
- v jiném zařízení
- bez domova
- jiné
- neznámo

Ukazatel "kde" zdůrazňuje stabilitu životní situace. Klienti ve střídavém bydlení jsou klienti, kteří žili na různých místech (doma, přátelé, ulice, přístřešky, atd.), pohybující se z jednoho místa na druhé před vstupem do léčby. Kategorie „bez domova“ zahrnuje osoby, které nemají ani střídavé či nestabilní bydlení a žijí „na ulici“. Situace se vztahuje k současnému období, a to 30 dní před zahájením léčby. Pokud klient žije ve více než jednom typu bydlení v období nástupu léčby, vybere se převažující situace.

Charakter bydlení (s kým) [výběr jedné z možností]

- sám
- s rodiči/rodinou
- s partnerem/dítětem
- s přáteli nebo jinými osobami
- ve věznici
- v zařízení (např. azylový dům)
- jiné
- neznámo

Ukazatele „s kým“ nepřímě hodnotí vztahy klientů s rodinnou a blízkými osobami. Situace se vztahuje k současnému období, a to 30 dní před zahájením léčby. Pokud se situace v tomto období změnila, vybere se převažující situace.

Klient s vlastními dětmi [výběr jedné z možností]

- má děti
- nemá děti

Klient s dětmi [výběr jedné z možností]

- žije s dětmi
- nežije s dětmi

Položky „Klient s vlastními dětmi“ a „Klient s dětmi“ slouží ke zhodnocení, zdali klient má nebo nemá vlastní děti, zda s dětmi žije či nežije a informují o životních podmínkách uživatelů drog a dětí obecně. Děti zde zahrnují osoby všech věkových kategorií jak v biologickém, tak nevlastním vztahu k rodičům.

Klient žije s osobou užívající drogy [výběr jedné z možností]

- ano
- ne
- neznámo

Statut zaměstnání [výběr jedné z možností]

- příležitostné
- pravidelné
- student
- nezaměstnaný
- mateřská/rodičovská dovolená

- invalidní/starobní důchod
- v domácnosti
- jiné
- neznámo

Statut zaměstnání poskytuje informace o socio-ekonomické situaci klienta, o míře jeho sociální integrace a jeho každodenním životě. Tento ukazatel se co nejvíce shoduje se standardy Eurostatu, aby byla možná co nejlepší srovnatelnost s ukazateli obecné populace, a aby nedocházelo k překrývání kategorií (např. nezaměstnaných a neaktivních).

- ▶ Osoba je považována za zaměstnanou, vykonává-li alespoň 1 hodinu práce (za odměnu nebo plat) během posledních 30 dnů.
- ▶ Příležitostné zaměstnání je práce, která je vykonávána výjimečně, nepravidelně nebo nárazově.
- ▶ Pravidelné zaměstnání je práce častá, pravidelná a/nebo na základě písemné smlouvy;
- ▶ Student je osoba navštěvující školu.
- ▶ Nezaměstnaná je taková osoba, která nepracuje (není zaměstnaná), ať už práci hledá či nikoliv.

Nejvyšší dosažené vzdělání [výběr jedné z možností]

- základní, bez vzdělání
- střední bez maturity, včetně vyučených
- střední s maturitou
- vyšší odborné
- vysokoškolské
- nezjištěno

Užívání drog

Léky užívané z léčebných důvodů předepsané lékařem se nesledují.

- základní droga
- jiná droga 1
- jiná droga 2
- jiná droga 3
- jiná droga 4

Jde o blok s opakováním. U každé drogy se sleduje: **druh drogy, způsob aplikace, četnost užívání za měsíc, věk prvního užití, věk zahájení pravidelného užívání, doba pravidelného užívání, základní droga (ano/ne).**

Uvádí se zde pouze látky, které podle tvrzení klienta nebo na základě posouzení profesionálů působí klientovi potíže.

Za „**základní drogu**“ je považována ta droga, která v období počátku léčby užiteli působí největší zdravotní (fyzické/psychické) obtíže. Tato úvaha je povětšinou založena na očekávání klienta od léčby, na stanovené diagnóze terapeutem, na klinickém vyšetření apod.

Za „**jinou drogu**“ je považována jakákoliv další užívaná droga v kombinaci s drogou základní, v pořadí opět dle největší míry působení na zdraví a život jedince.

Tento ukazatel se vztahuje k období 30 dní před vstupem do léčby, s výjimkou klientů, kteří byli v abstinenci orientované léčbě nebo byli ve vězení či detenci před nástupem léčby. V těchto případech se referenční období vztahuje na 30 dní před léčbou, vězením či detencí.

Jako základní drogu lze uvést i alkohol a tabák (viz. seznam látek níže).

Droga [výběr jedné z možností pro každou z kategorie základní droga až jiná droga 4]; povinná položka

- **Opiáty**
 - heroin (dia-morfin) - mg
 - morfin - mg
 - kodein a deriváty kodeinu - mg
 - opium - mg
 - metadon - mg
 - buprenorfin - mg
 - buprenorfin v kombinaci s naloxonem - mg
 - fentanyl - mg
 - jiná opiátová analgetika (vypsat) - mg
 - jiné syntetické opiáty (kromě opiátových analgetik) (vypsat) - mg
 - jiné opiáty (vypsat)
- **Ostatní stimulancia**
 - Amfetamin - mg
 - Pervitin - mg
 - extáze (MDMA, MDA, MDEA) - mg
 - dexfenmetrazin - mg
 - efedrin - mg
 - mefedron - mg
 - jiná ostatní stimulancia (vypsat)
- **Kokain a crack**
 - kokain HCl - mg
 - crack kokain - mg
 - jiný kokain/crack (vypsat)
- **Kanabinoidy**
 - marihuana - mg

- hašiš - mg
- hašišový olej - ml
- syntetické kanabinoidy (vypsát)
- **Sedativa, hypnotika**
 - barbituráty - mg
 - benzodiazepiny - mg
 - hypnotika III. generace (tzv. Z-drugs, tj. zolpidem, zopiclon, zeleplon) - mg
 - GHB/GBL - ml
 - jiná sedativa, hypnotika (vypsát)
- **Halucinogeny a delirogeny**
 - LSD - ks
 - trifenidyl - mg
 - lysohlávka (psilocybin) - ks
 - fencyklidin (PCP) - mg
 - durman
 - ketamin - mg
 - jiné halucinogeny a delirogeny (vypsát)
- **Těkavé látky**
 - toluen
 - butan
 - lepidlo
 - ředidla
 - nitrit
 - jiné těkavé látky (vypsát)
- **Alkohol**
 - pivo - l
 - víno - l
 - dezertní (fortifikované) víno - l
 - destilát - l
 - alkopops a jiné míchané nápoje - l
 - technický líh a jiný technický alkohol - l
 - jiný alkohol (vypsát) – l
 - alkohol obecně
- **Tabák (nikotin)**
 - cigarety - ks
 - doutník - ks
 - dýmka - ks
 - vodní dýmka - ks
 - elektronická cigareta - ml
 - jiný tabák (vypsát) – ks
- **Gambling**
- **Jiné drogy a léky (vypsát)**
- **Neznámá droga**

Jiné – vypište

U předchozí položky týkající se výběru drog existuje možnost zvolit:

- jiné syntetické opiáty (kromě opiátových analgetik) (vypsát)
- jiné opiáty (vypsát)
- jiná ostatní stimulantia (vypsát)

- jiný kokain/crack (vypsat)
- syntetické kanabinoidy
- jiná sedativa, hypnotika (vypsat)
- jiné halucinogeny a delirogeny (vypsat)
- jiné těkavé látky (vypsat)
- jiný alkohol
- jiný tabák
- jiné drogy a léky (vypsat)

Kolonka „**Jiné – vypište**“ slouží k identifikaci jiné konkrétní látky, než je možno vybrat v nabídce.

Způsob aplikace [výběr jedné z možností]; povinná položka

- injekční
- kouření
- požití perorální
- čichání, šňupání
- jiný
- neznámo

Injekční aplikace drog představuje nejzávažnější formu rizikového chování s ohledem na riziko přenosu infekcí a dalších onemocnění a poruchy. Redukce rizikového chování a poškození v souvislosti s injekční aplikací je cílem programů harm reduction.

Kouření/inhalování se vztahuje na užití látky vdechnutím do plic nosem nebo ústy; týká se také inhalace látky ve formě výparů (např. vaporizérem). Šňupání je aplikace látky ve formě prášku nosem (nosní sliznicí).

Tento ukazatel se vztahuje k období 30 dní před vstupem do léčby, s výjimkou klientů, kteří byli v abstinenci orientované léčbě nebo byli ve vězení či detenci před nástupem léčby. V těchto případech se referenční období vztahuje na 30 dní před léčbou, vězením či detencí.

Způsob aplikace „**Jiný**“ bude uveden např. u hlášení gamblingu.

Věk prvního užití (pozn. nemůže být vyšší, než je stávající věk klienta) – celé číslo; 0-99

Věk zahájení pravidelného užívání – celé číslo; 0-99; povinná položka

Uvádějí se pouze ty drogy, které klient užívá pravidelně.

Doba pravidelného užívání – celé číslo; 0-99, výchozí hodnota „prázdná“

(pozn. tento údaj sečtený s věkem prvního užití drogy nesmí být vyšší, než je stávající věk klienta, ale může být nižší, když ihned po prvním užití nenásledovalo pravidelné užívání.)

Pokud je uveden věk zahájení pravidelného užívání, položka je dopočítána a vyplněna tak automaticky.

Negativní dopady užívání drog se zvyšují s dobou jejich užívání. Věk prvního užití a pravidelného užívání poskytuje informaci o věku, kdy je riziko začátku užívání drog nejvyšší a dlouhodobé sledování tohoto ukazatele může pomoci při realizaci a hodnocení preventivních programů. Dobu užívání drog je možné vypočítat jako rozdíl mezi věkem při zahájení léčby a věkem prvního užití.

Četnost užívání [výběr jedné z možností]; povinná položka

- denně
- 4 – 6 dní v týdnu
- 2 – 3 dny v týdnu
- 1x týdně či méně často
- neužita v posledním měsíci
- neužita v posledních 3 měsících
- neužita v posledním roce a déle
- neznámo

Množství užívané látky se číselně uvádí v kolonce **Kolik týdně...** (mg, ks, ml, ...).

- podle druhu drogy se zobrazí jednotka

Frekvence užívání je ukazatelem závažnosti užívání drog. Tento ukazatel se vztahuje k období 30 dní před vstupem do léčby, s výjimkou klientů, kteří byli v abstinenčně orientované léčbě nebo byli ve vězení či detenci před nástupem léčby. V těchto případech se referenční období vztahuje na 30 dní před léčbou, vězením či detencí.

Polydrug use - povinná položka

Položku je nutné zaškrtnout pouze v případě kladné odpovědi.

„**Polydrug use**“ je termín spojený s užíváním více drog současně, přičemž je obtížné identifikovat drogu základní. Pokud je klient tzv. problémovým uživatelem více než jedné drogy současně a není zřejmé, která z jím uvedených užívaných látek je užívána primárně (tj. která uživateli působí rozhodující/největší potíže), pak je tato položka zaškrtnuta. Zaškrtnutí položky „polydrug“ by mělo být pečlivě zvažováno a nemělo by být automaticky zvoleno pokaždé, když klient užívá více než jednu drogu.

Opiátová substituční léčba [výběr jedné z možností]

- nikdy nebyl v substituci,
- někdy byl v substituci, ale momentálně není,
- momentálně je v substituci
- neznámo

Věk při první opiátové substituční léčbě – celé číslo; 0-99, výchozí hodnota „prázdná“

Substituční léčba je definována jako podání řádně schválených léků v této indikaci. Substituční látka je podávána po předchozí indikaci kvalifikovanými nebo akreditovanými odborníky v rámci uznávané lékařské praxe. Součástí léčby by měla být kromě farmakologické léčby také patřičná psychosociální podpora. Tato proměnná pomůže lépe stanovit úroveň dostupnosti substituční léčby a poskytnout informace o celoživotní expozici opiátové substituční léčbě i mezi těmi, kteří nastupují jiný typ léčby.

Injekční aplikace [výběr jedné z možností], povinná položka

- ano, ale ne v posledních 12 měsících
- ano, ne v současnosti, ale v posledních 12 měsících
- ano v současnosti – poslední měsíc
- nikdy
- odmítá odpověď
- neznámo

Tato proměnná se vztahuje k injekčnímu chování, týká se všech drog, nejen základní drogy. Tato položka se týká injekčního užívání jakékoliv drogy a je dobrým ukazatelem míry rizikového chování. Tento ukazatel je zvláště důležitý zejména kvůli přenosu infekčních onemocnění (virových hepatitid, HIV infekce) a otázek týkajících se harm reduction. Injekce léků v kontextu léčby se zde neuvádí (např. u diabetu).

Užívání společných stříkaček/jehel (povinné pokud injekční aplikace „ano“ 1, 2, 3)

[výběr jedné z možností]

- nikdy nesdílel
- sdílel stříkačku/jehlu - a. ano, ale ne v posledním roce
- sdílel stříkačku/jehlu - b. ano v posledním roce, ale ne v posledním měsíci
- sdílel stříkačku/jehlu - c. ano v posledním měsíci
- odmítá odpověď
- neznámo

Věk prvního injekčního užití (povinné pokud injekční aplikace „ano“) – celé číslo; 0-99, výchozí hodnota „prázdná“

Testování na HIV a virové hepatitidy (zvláště pro HIV, VHA, VHB, VHC)

Byl klient někdy testován na ... HIV, VHA, VHB, VHC; povinná položka (neplatí pro substituční léčbu)

- nikdy netestován
- ano, ale ne v posledních 12 měsících (*otázka na vyšetření, výsledek, datum*) – *doplnit vyšetření*
- ano, v posledních 12 měsících (*otázka na vyšetření, výsledek, datum*) – *doplnit vyšetření*
- odmítá odpověď
- neznámo

Vyšetření

HIV – anti-HIV-1/2, HIV-1 p24, Imuno blot anti HIV-1/2, PCR HIV-1, self-report

VHA – anti-HAV IgM, anti-HAV total, self-report

VHB – HBsAg, HBeAg, HBcAg, anti-HBs, anti-HBe, anti-HBc IgM, anti-HBc IgG, PCR HBV, self-report

VHC – anti-HCV, PCR HCV, self-report

Vyšetření je vyplněno buďto na základě konkrétního výsledku daného testu (laboratorně, screening), nebo jako self-report. Self-report se uvádí tehdy, pokud je informace o testování získána pouze z výpovědi klienta, nikoliv ověřena měřením.

Výsledek vyšetření na infekce (centrální číselník) [výběr jedné z možností] povinná položka v případě výběru vyšetření.

- pozitivní
- negativní
- neznámo
- odmítá sdělit

Datum - *zvláště rok, měsíc, den*

Pokud není přesné datum testování známo, je zde možnost uvádět alespoň rok, ve kterém byl klient vyšetřen.

Jaká je situace klienta v následujících oblastech – u každé otázky zvolit jednu možnost na stupnici od 0 do 5

- psychické zdraví (úzkost, deprese a obtíže s emocemi a city):
1 (velmi dobré), 2, 3, 4, 5 (velmi špatné), 0 (neznámo - výchozí).
- fyzické zdraví (závažnost zdravotních obtíží a obav z nemoci):
1 (velmi dobré), 2, 3, 4, 5 (velmi špatné), 0 (neznámo - výchozí).
- sociální fungování (finance, zaměstnání, škola, problémy se zákonem, s úřady):
1 (velmi dobrá), 2, 3, 4, 5 (velmi špatná), 0 (neznámo - výchozí).
- vztahy s blízkými (bydlení, vztahy s dětmi, rodiči, příbuznými):
1 (velmi dobrá), 2, 3, 4, 5 (velmi špatná), 0 (neznámo - výchozí).
- konflikt se zákonem:
1 (velmi dobrá), 2, 3, 4, 5 (velmi špatná), 0 (neznámo - výchozí).
- kvalita života:
1 (velmi dobrá), 2, 3, 4, 5 (velmi špatná), 0 (neznámo - výchozí).

Výše uvedené otázky hodnotí celkovou situaci klienta v jednotlivých oblastech zdraví a sociálního fungování.

Intervence poskytnutá při zahájení léčby [výběr jedné možnosti], povinná položka

- detoxifikace
- substituční léčba závislosti na opiátech
- substituční léčba závislosti na tabáku
- léčba včetně podpůrné farmakoterapie
- léčba bez podpůrné farmakoterapie
- poradenství
- krizová intervence
- jiná možnost
- neuzavřeno
- neznámo
- nízkoprahové služby

Datum potvrzení léčby

- datum je vyplněno automaticky v den pořízení či editace záznamu.

Hlášení substituční léčby

Rodné číslo povinná položka (doplní se automaticky)

Hlásící lékař identifikace lékaře, oddělení (doplní se automaticky z registrace); povinná položka

Zdravotní pojišťovna [výběr jedné možnosti]; povinná položka

Základní diagnóza [výběr jedné možnosti]; povinná položka

Hlásící lékař předepsal [výběr jedné možnosti]; povinná položka

- metadon,
- Subutex®
- Suboxone®
- Buprenorfin Alkaloid®
- Ravata®

Ukončení léčby uživatelů návykových látek

Hlášení o ukončení substituční léčby

Rodné číslo povinná položka (doplní se automaticky)

Důvod ukončení [výběr jedné možnosti], povinná položka

- Řádné ukončení léčby
- Převeden do substituce jiného zařízení (uvedte adresu)
- Převeden do péče jiné adiktologické služby
- Převeden do péče jiné neadiktologické služby
- Převeden na jiný typ léčby
- Vyloučen, pro porušování režimu
- Vyloučen pro opakovanou nebo trvalou absenci
- Vyloučen pro agresí brachiální a/nebo verbální
- Ukončení léčby z důvodu nástupu trestu
- Ukončení léčby na vlastní žádost
- Zemřel
- Jiný (uvedte jaký) (vypsat do kolonky *Jiný důvod ukončení*)

Řízená detoxifikace [výběr jedné možnosti] (povinné kromě úmrtí)

- ano
- ne (výchozí)

Detoxifikační látka (**povinné** pokud je řízená detoxifikace „ano“) [text]

Trvání detoxifikace (povinné pokud je řízená detoxifikace „ano“) [celé číslo]

Předání klienta – komu (identifikace zařízení) [výběr z číselníku]

Datum ukončení léčby [datum ve formátu DD/MM/RRRR], povinná položka

Hlášení o ukončení ostatních léčeb

Identifikace klienta povinná položka

Osobní údaje klienta jsou již předvyplněné automaticky.

Datum ukončení léčby [datum ve formátu DD/MM/RRRR], povinná položka

Důvody ukončení [výběr jedné možnosti], povinná položka

- řádné ukončení léčby
- převeden do péče jiné adiktologické služby
- převeden do péče jiné neadiktologické služby
- převeden na jiný typ léčby
- vyloučen, pro porušování režimu
- vyloučen pro opakovanou nebo trvalou absenci
- vyloučen pro agresí brachiální nebo verbální
- ukončení léčby z důvodu nástupu trestu
- ukončení léčby na vlastní žádost
- zemřel
- jiný (uvedte jaký) (vypsat do kolonky *Jiný důvod ukončení*)

Údaje zjišťované při ukončení substituční léčby i ostatních léčeb

Blok s opakováním

Droga 1-5 [výběr z číselníku]; pro každou drogu sledovat četnost užívání

Četnost užívání [výběr jedné možnosti]

- denně
- 4 – 6 dní v týdnu
- 2 – 3 dny v týdnu
- 1x týdně či méně často
- neuzita v posledním měsíci
- neuzita v posledních 3 měsících
- neuzita v posledním roce a déle
- neznámo

Injekční aplikace v současnosti – poslední měsíc [výběr jedné možnosti]

- ano, ale ne v posledních 12 měsících
- ano, ne v současnosti, ale v posledních 12 měsících
- ano v současnosti – poslední měsíc
- nikdy
- odmítá odpověď
- neznámo

Užívání společných stříkaček/jehel v posledním měsíci [výběr jedné možnosti] (**povinné pouze pokud injekční aplikace v současnosti – ano**)

- nikdy nesdílel
- sdílel stříkačku/jehlu - a. ano, ale ne v posledním roce
- sdílel stříkačku/jehlu - b. ano v posledním roce, ale ne v posledním měsíci
- sdílel stříkačku/jehlu - c. ano v posledním měsíci
- odmítá odpověď
- neznámo

Jaká je situace klienta v následujících oblastech – u každé otázky zvolit jednu možnost na stupnici od 0 do 5

- psychické zdraví (úzkost, deprese a obtíže s emocemi a city):
1 (velmi dobré), 2, 3, 4, 5 (velmi špatné), 0 (neznámo - výchozí).
- fyzické zdraví (závažnost zdravotních obtíží a obav z nemoci):
1 (velmi dobré), 2, 3, 4, 5 (velmi špatné), 0 (neznámo - výchozí).
- sociální fungování (finance, zaměstnání, škola, problémy se zákonem, s úřady):
1 (velmi dobrá), 2, 3, 4, 5 (velmi špatná), 0 (neznámo - výchozí).
- vztahy s blízkými (bydlení, vztahy s dětmi, rodiči, příbuznými):
1 (velmi dobrá), 2, 3, 4, 5 (velmi špatná), 0 (neznámo - výchozí).
- konflikt se zákonem:
1 (velmi dobrá), 2, 3, 4, 5 (velmi špatná), 0 (neznámo - výchozí).
- kvalita života:
1 (velmi dobrá), 2, 3, 4, 5 (velmi špatná), 0 (neznámo - výchozí).

Výše uvedené otázky hodnotí celkovou situaci klienta v jednotlivých oblastech zdraví a sociálního fungování.